

Udgivet 09.07.2026

[Forside \(/\)](#) / [Planteavl \(/planteavl/\)](#) / [Vintervikke som dæksæd \(/planteavl/vintervikke-som-daeksaed/\)](#)

Vintervikke som dæksæd til kløvergræs

Dæksæd af vintervikkesorten Otsaat Dr. Baumans øger proteinindholdet i første slæt markant i forhold til blanding Ø44. Indsat med 2/3 andel af kløvergræsset i en foderration giver det en besparelse på 2,57 kr. pr. ko pr. dag.

Af Inger Bertelsen

Råproteinindholdet er ofte lavt i 1. slæt, når kløvergræs er udlagt i sensommeren. Det kan modvirkes ved at lave udlæg i vintervikke. Der er gennemført 8 forsøg i 2023-2025 for at belyse dette. Fokus er på udbytte af foderenheder, proteinindhold og fordøjelighed.

Effekter af udlæg af kløvergræs i dæksæd af vintervikke:

- Proteinindholdet i 1. slæt er øget. Dog kun signifikant med sorten Otsaat Dr. Baumanns.
- Fordøjeligheden af 1. slæt er lidt lavere pga. vintervikken. 1. slæt bør derfor ikke høstes senere end 20. maj.
- Udbyttet påvirkes kun i begrænset grad
- Det er væsentligst at få etableret en god kløvergræsmark. Så derfor efter det optimale såtidspunkt for kløvergræs, hvilket vil sige før midten af august.
- 2. slæt er ikke påvirket af dæksæden af vintervikke, hvis 1. slæt høstes mellem 12. og 21. maj.
- Balansa- og blodkløver har været afprøvet som dæksæd i 2025. De har ikke samme effekt som vintervikke Otsaat Dr. Baumanns, men er på niveau med vintervikke Villana.

Foto: Inger Bertelsen

Vellykket dæksæd af vintervikke sået primo august, billedet er taget i slutningen af august. Otsaat Dr. Baumanns kan give et løft i proteinindhold.

Forsøgsresultaterne kort

I forsøgene indgår sorter, såtid og slættidspunkt for 1.slæt. Læs flere detaljer om forsøgene længere nede i artiklen.

Forsøgene viser, at du skal have fokus på rette såtid for kløvergræs, der ikke har været for tidligt for vintervikke. 1. slæt kan passe sammen med resten af markerne. Fra forsøgene er resultaterne for 1. slæt i perioden 19.-24. maj mest relevante, se tabel 1. Ved senere 1. slæt er vintervikke ikke et godt valg, da den har lavere fordøjelighed end kløvergræs, og det bliver mere udtalt, jo senere der bliver taget slæt.

Det er kun sorten Ostsaat Dr. Baumanns, der har givet en signifikant forskel i forhold til Ø44 i 1. slæt. Der har ikke været forskel i 2. slæt.

Tabel 1. Økologiske Landsforsøg. 7 forsøg 2023-2025. 1. slæt taget 19.-24. maj. Forskellige bogstaver angiver, at der er signifikant forskel.

Kløvergræs	Vikke, %	Råprotein, g/kg ts	Sukker, g/kg ts	NDF, g/kg ts	FK, NDF	FK, org. stof	NEL20, MJ/kg ts	Udbytte råprotein, hkg/ha	Udbytte, a.e.
Ø44	1	93c	267	396	76,7	81,6a	6,44	3,1b	29,6b
Ø44 + Vikana vintervikke	22	100bc	237	396	76,3	81,4a	6,44	3,7b	31,0ab
Ø44+Ostsaat Dr. Baumanns	31	126ab	200	399	74,6	80,5a	6,41	5,1b	35,6a

Forsøgsresultater omsat til værdi i stalden

For at få en indikation af værdien er forsøgsresultaterne indsat i en foderration. Foderværdien fra forsøgene med Ø44 og Ø44 + Ostsaat Dr. Baumanns er indsat med 2/3 af kløvergræsset i foderrationen, hvilket er mere end det i praksis vil være. Det er værdi for de to første slæt, der er indsat. Se tabel 2.

Se hele beregningen i Bilag 1 (/media/hcfpwcet/kopi-af-bilag_1_iber-vikkeforsog.pdf).

- Vinterration stor race, 10.000 kg EKM
- Rationen er optimeret til samme energibalance og indhold af råprotein.
- Der er en besparelse på 2,57 kr. pr. ko. pr. dag med vintervikke.
- AAT i rationen bliver 0,5 g/MJ lavere.
- Fylden stiger, men grovfoderprocenten kan fortsat overholdes.

Tabel 2. Eksempel på vinterration, stor race, 10.000 kg EKM. Grovfoder er prissat til 20,2 øre pr. MJ for alle typer.

Fodermiddel		Uden vikke	Med vikke
	Pris	kg ts	kg ts
Havre	220	0,8	2,2
Lupin, smalbladet	425	0,7	0,7
Hestebønner	400	0,9	0,9
Kl.græsensilage Ø44 1.+2. slæt (forsøg)	43,90	9,5	
Kl.græsensilage Ø44+vikke 1.+2. slæt (forsøg)	44,20		9,5
Kløvergræsensilage	47,90	4,3	4,1
NaturMix 27 Plus M25	500	4,4	3,2
NaturMix 10 ZeroS	294	1,8	2,1
Pris, kr. pr. ko pr. dag		57,85	55,28

Udvalgte parametre	Enhed	Uden vikke	Med vikke
Energibalance	%	100,0	99,8
Råprotein	g/kg ts	165	165
AAT til mælk	g/MJ	16,0	15,5
AAT i foder / NEL i foder	g/MJ	14,8	14,6
Grovfoderprocent, økologisk	% af ts	61,5	60,0

Passer det i din foderration?

Protein efterspørges generelt i foderrationen, men når det kommer fra grovfoder, skal der være plads til det, så det er relevant at lave en konkret beregning for den enkelte bedrift. I eksemplet er andelen af 1. slæt ensilage sat højt. Den skal reelt beregnes efter efterårsudlagte kløvergræsmarkers andel af foderrationen. Og forskellen i værdi ligger i 1. slæt.

Se detaljerne i beregningen i [Bilag 2 \(/media/simlsa4i/kopi-af-bilag-2_-kloevergræs_vikke_til_beregning_1.pdf\)](#).

Forsøg igen i august 2026

Første og andet slæt fortæller ikke hele historien, og derfor anlægges nye forsøg i august 2026, hvor Ostsaat Dr. Baumanns bliver den gennemgående sort af vintervikke. Denne gang som dæksæd for både blanding Ø35 og Ø44. Der vil også indgå to andre sorter af vintervikke.

Forsøgsresultater 2023-2025

Blanding Ø44 er udlagt i renbestand i forsøgene og sammenlignes med udlæg af samme mængde Ø44 i 10 kg dæksæd af vintervikke af de 2 sorter Villana og Ostsaat Dr. Baumanns. For kløvergræs udlagt i vintervikke er der 2 såtider i eftersommeren, mens kløvergræs i renbestand kun er sået ved første såtid. Der er høstet 1. slæt på 3 tidspunkter med en uges mellemrum fra først i maj til sidst i maj. 2. slæt er høstet 4 uger efter 1. slæt.

Udbytteeffekten af vintervikke er begrænset

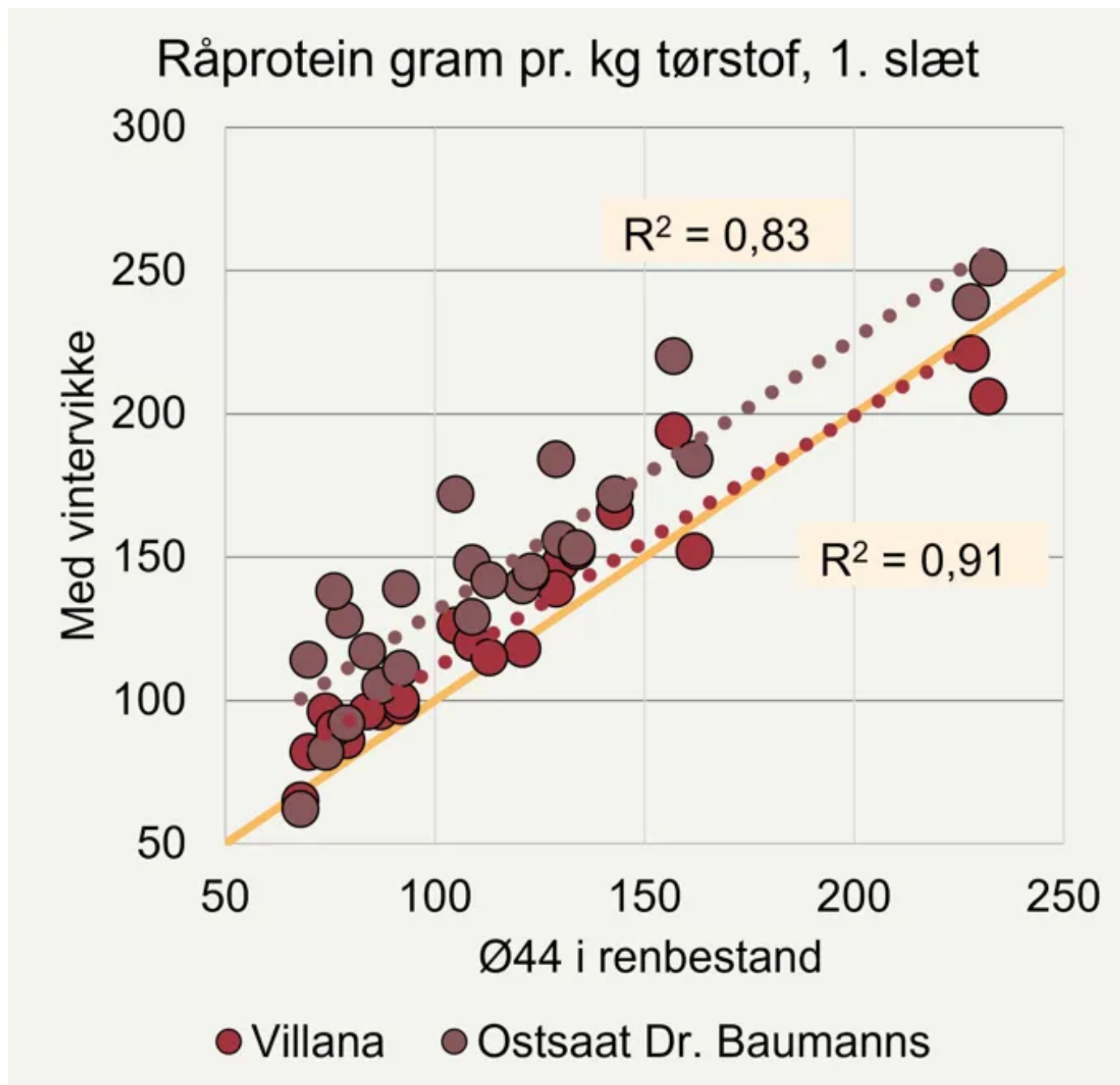
Effekten af vintervikke på udbytte er begrænset i forhold til blanding Ø44. Størst forskel på 665 foderenheder pr. ha er mellem kløvergræs med dæksæd af Ostsaat Dr. Baumanns sået tidligt og Villana sået sent.

Tabel 3. Effekt af dæksæd af vintervikke og såtidspunkt på udbytte i foderenheder, FEN, indhold af råprotein og sukker og FK org. stof i 1. slæt. 8 forsøg og 3 høsttider for 1. slæt, 2023- 2025.. Forskellige bogstaver angiver, at der er signifikant forskel.

	Afgrøde	FEN pr. ha	Råprotein, g/kg ts	Sukker, g/kg ts	FK org. stof
1. såtid	Ø44	2.675b	117c	251	82,5a
	Villana + Ø44	2.617b	126bc	222	81,7b
	Ostsaat Dr. Baumanns + Ø44	2.956a	147a	189	80,5d
2. såtid	Villana + Ø44	2.291c	130b	233	81,0c
	Ostsaat Dr. Baumanns + Ø44	2.357c	149a	197	80,3d

Vintervikke giver mere råprotein i 1. slæt

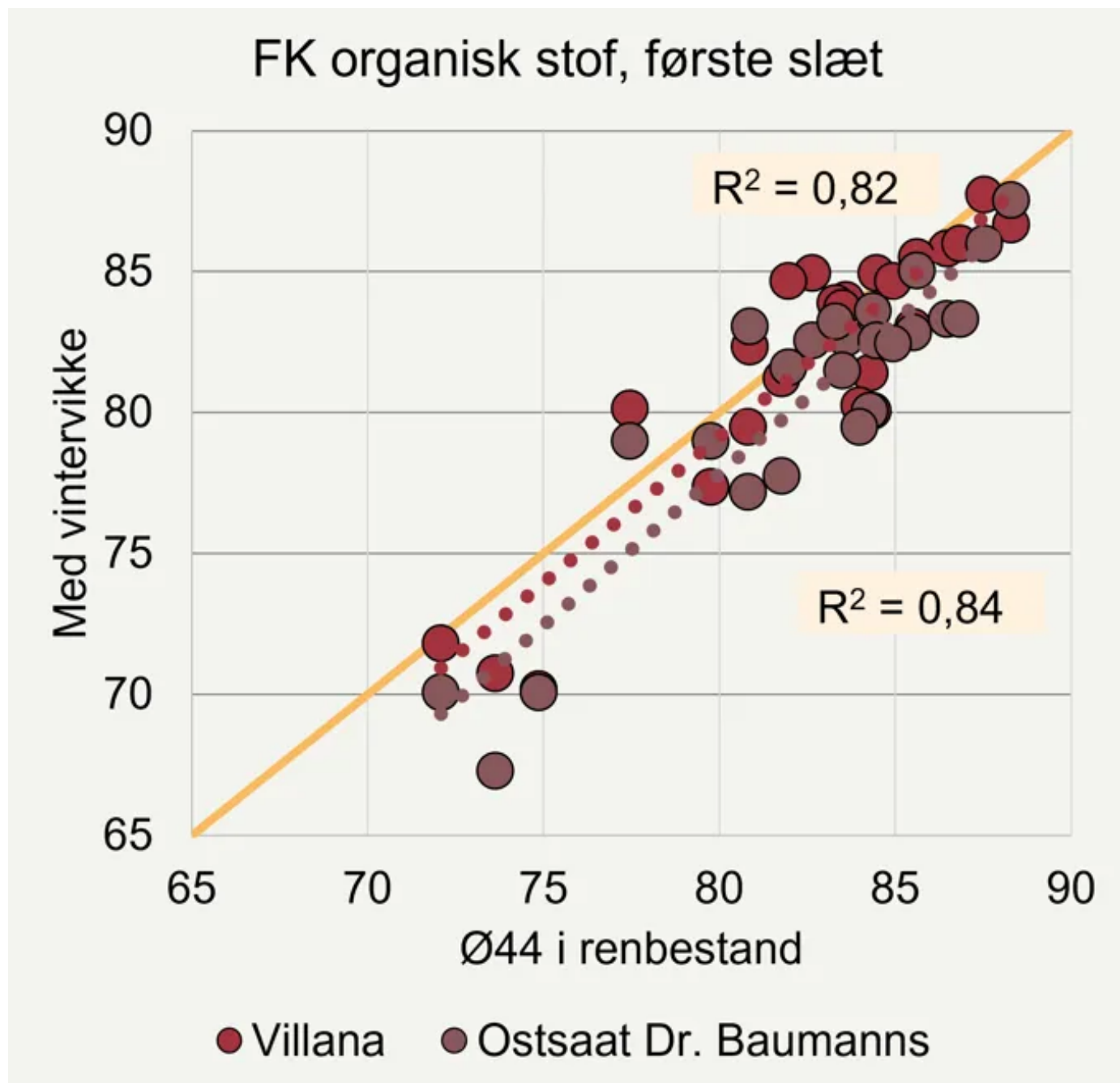
Råproteinindholdet stiger, når vintervikke anvendes som dæksæd, mest for sorten Ostsaat Dr. Baumanns. Der har været stor spredning i proteinindhold mellem forsøgene, se figur 1. Såtidspunktet har ikke haft betydning for indholdet af protein.

Figur 1. Sammenligning af proteinindhold mellem kløvergræs i Ø44 i renbestand og med dæksæd af vintervikke på tværs af slættidspunkt. Når punkterne ligger over stregen har der været højere proteinindhold med dæksæd af vintervikke

Lavere fordøjelighed ved sent 1. slæt

Effekten på fordøjeligheden (FK org. stof) er modsat af råprotein. Udlæg i vintervikke, særligt Otsaat Dr. Baumanns, har givet lavere FK org. stof. Det skyldes, at der er en højere vikkeandel med Otsaat Dr. Baumanns end med Villana. Slættidspunktet er afgørende her. Tidlige slæt giver højt indhold af råprotein og høj fordøjelighed, og begge falder, jo senere slæt der høstes. Så længe der tages slæt senest 20. maj, ligger fordøjeligheden ikke signifikant lavere end i blanding Ø44. Se tabel 1.

Figur 2. Sammenligning af FK organisk stof mellem kløvergræs i Ø44 i renbestand og med dæksæd af vintervikke på tværs af slættidspunkt. Når punkterne ligger under strengen har der været lavere FK organisk stof med dæksæd af vintervikke

Lavere sukkerindhold med vintervikke

Udlæg af kløvergræs i vintervikke giver et lavere indhold af sukker i 1. slæt, hvilket i år med et højt sukkerindhold i græsset kan være en fordel. Se tabel 3.

Betydning af såtidspunkt

Det var planlagt, at der skulle sås første gang mellem 5. og 10. august og anden gang ca. 14 dage senere. Det er kun sket i 3 af de 8 forsøg i disse ligger anden såtid 20. til 24. august. I de øvrige forsøg er der sået første gang mellem 14. august og 1. september, med anden såtid mellem 1. og 21. september, disse er dog placeret i Syd- og Sønderjylland. Den sene såning skyldes de udfordringer, man møder som landmand med sen høst og for meget nedbør. Under de givne betingelser har den tidligste såtidspunkt givet den bedste afgrøde.

Ældre forsøg viser, at kløvergræs i renbestand skal sås inden midten af august, ellers går det ud over udbyttet i første slæt og kløverandelen. Så tidlig såning bør prioriteres

Balansa- og blodkløver som alternativ til vintervikke

Preview mode ...

I 2025 er balansa- og blodkløver afprøvet som alternativ til vintervikke. De er ligesom vintervikken sået på to tidspunkter i efteråret, og der er taget 1. slæt på 3 tidspunkter med en ugens mellemrum.

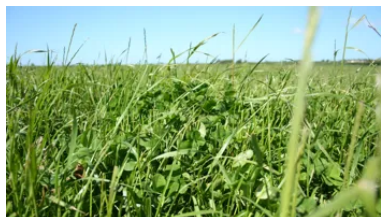
Resultater for første slæt viser, at effekten af balansa- og blodkløver ligger meget tæt op ad resultaterne for vintervikkesorten Villana. Ingen af disse arter når op på den proteinforbedring, der er opnået med Ostsaa Dr. Baumanns. På nuværende tidspunkt er der ikke belæg for at vælge balansa- eller blodkløver frem for vintervikke.

STØTTET AF

Fonden for økologisk landbrug

Promilleafgiftsfonden for landbrug

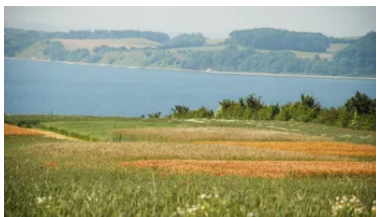
Måske er du også interesseret i

06.07.2026

Etablering af kløvergræs efter høst

Tidlig såning og et fugtigt såbed er vigtige faktorer for en vellykket etablering – og de arbejder ikke altid...

02.07.2026

Oversigt over økologiske landsforsøg 2026

Forebyggelse af bygfluer, lattergas fra organiske gødninger, sortsblandinger i vinterhvede og værdien af biogasgyl...

22.06.2026

Udbud af økologisk frø af vinterraps i OrganicXseeds 2026

I databasen OrganicXseeds kan du undersøge udbuddet af økologisk frø af vinterraps til den kommende...

18.05.2026

Havresorters kvalitet til havredrik

I 2024-2025 har projektet POATential undersøgt kvaliteten af havre hele vejen fra mark til havredrik.

20.05.2026

Udsæd til økologisk majsdyrkning

I denne artikel finder du en oversigt over, hvad du skal være særligt opmærksom på, når du bestiller...

08.06.2026

Frøblandinger til økologer

Det er vigtigt, at du som økologisk landmand er opmærksom på de regler, der gælder i forbindelse med indkøb...

22.04.2026

Nyt projekt på 16 mio. skal hjælpe landbruget i den nye kvælstofregulering (1)

LIST BESKRIVELSE MÅNGLER

27.03.2026

Artsrige græsblandinger har mange fordele på kvægbedriften

Græsmarksblandinger med en stor diversitet og et balanceret indhold af græs, urter og bælgeplanter kan hav...

07.07.2026

Fremtidens skadedyr: Nyt projekt skal sikre økologiske afgrøder

Klimaet forandrer sig hurtigt, og en ny bølge af skadedyr truer derfor danske afgrøder. For både økologiske og...

06.03.2026

Økologisk vinterraps - dyrkningsvejledning

Sådan dyrker du økologisk vinterraps.

08.06.2026

Når du bruger egen udsæd i økologisk produktion

Husk at få testet for udsædsbårne sygdomme og spireevne samt have fokus på et varieret sædskifte og...

08.06.2026

Økologisk vårhvede - dyrkningsvejledning

Sådan dyrker du økologisk vårhvede.

Tilmeld dig vores ugentlige nyhedsbrev

Kontakt

Inger Bertelsen

Chefkonsulent

+45 40 34 21 71

iber@icoel.dk